

КОРПУСНО-ПРИКЛАДНЕ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ: ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ РАКУРС

Дем'янчук Юлія Ігорівна

кандидат економічних наук,

викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

вул. Клепарівська, 35, Львів, Україна

У цій науковій праці представлено дослідження корпусно-прикладного перекладознавства як феномена міждисциплінарної природи. Основне твердження полягає в тому, що корпусно-прикладне перекладознавство поєднує методи та підходи корпусного аналізу з вивченням основних принципів перекладу, систематизуючи закономірності його лінгвістичних, лексико-семантичних, стилістичних, лінгво-культурних, прагматичних виявів в корпусі текстів. Реалізація поставленої мети передувало обґрунтування корпусно-прикладного перекладознавства в гуманітарних студіях; з'ясування ключових аспектів й підходів корпусно-прикладного перекладознавства, таких як, корпусний аналіз базової мови, корпусний аналіз мови-реципієнта, корпусно-інтегрований перекладознавчий конструкт, корпусно-прикладне зіставлення перекладу. У статті досліджено гносеологічний аспект корпусно-прикладного перекладознавства, утілений у поняттях прикладної та корпусної лінгвістики в рамках перекладознавства. Інтерпретація перекладу на основі корпусних даних зумовлена принципово новим міждисциплінарним підходом до тлумачення перекладацьких рішень і розуміння перекладу як когнітивного процесу. Запропоноване у науковій праці розуміння корпусно-прикладного перекладознавства виводить його за межі усталеної корпусно-лінгвістичної кореляції й відповідного лінгвістично-інформаційного маркування та уможлиблює його трактування як засобу і результату реалізації комплексного дослідження перекладу. Здійснений аналіз корпусно-прикладного означування перекладу в корпусі текстів засвідчує можливість охоплення широкого діапазону фактичного матеріалу в межах запропонованого напрямку. Сконденсовані результати теоретичного аналізу дають можливість перейти від простого використання корпусів текстів для аналізу лінгвістичних закономірностей до комплексного вивчення перекладацьких явищ, їх контекстуальної природи та інформаційної системи. Дослідження відкриває додаткові можливості для використання корпусних даних у вивченні мови, культури та комунікації, а також сприяє вдосконаленню навчальних програм з перекладознавства та формуванню перекладацьких компетенцій у майбутніх перекладачів. Представлене в науковій праці розуміння нової галузі корпусно-прикладного перекладознавства є важливим внеском у корпусну лінгвістику, перекладознавство, прикладну лінгвістику, інформаційні технології, комп'ютерну лексикографію, міжкультурну комунікацію, перекладацьку практику, що збагачує терміносистему перекладознавчих студій загалом.

Ключові слова: корпусно-прикладне перекладознавство, прикладна лінгвістика, корпусна лінгвістика, корпусні дані, перекладацькі стратегії, автоматичний переклад.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Складність і багатоаспектність корпусного аналізу зумовлена не лише різними концептуально-методологічними підходами до дослідження мовних явищ, які базуються на зборі, систематизації та аналізі великого обсягу текстотвірних даних, а й вивченні певних аспектів мови, таких як лексика, граматики, стиль та вживання мовних засобів в різних контекстах. Різноманітність інтерпретацій корпусного аналізу пояснюється його лінгвістичними і нелінгвістичними аспектами перекладу. Лінгвістичні аспекти перекладу в корпусній лінгвістиці охоплюють широкий спектр явищ і проблем, пов'язаних з мовою та комунікацією. У контексті корпусної лінгвістики, дослідники аналізують перекладацькі

явища й здійснюють аналіз перекладів на основі великої кількості фрагментів тексту. Це дозволяє отримати об'єктивні дані про різні перекладацькі варіанти, виокремити типові перекладацькі стратегії й виявити проблемні моменти перекладу. Саме дослідження процесу перекладу в корпусній лінгвістиці зумовлює потребу у враховуванні стилістичних відмінностей між мовами та знаходити відповідність між стилями оригіналу і перекладу. Стратегії пошуку, методи, прийоми й процедури аналізу вхідного та вихідного текстів тяжіють до **корпусно-перекладознавчої наукової галузі**, що використовується в перекладознавстві, корпусній, прикладній та структурній лінгвістиці. Проникнення перекладу в різноманітні поняттєві структури корпусної лінгвістики зумовлюють формування

граматичних норм та правил перекладу з однієї мови на іншу, що тим самим забезпечує граматичну правильність та зрозумілість перекладу. Врахування прагматичних аспектів допомагає перекладачеві передати не лише буквальне значення тексту, але й його імпліцитні смисли, інтонацію, жанрові особливості та інші фактори, які впливають на сприйняття та реакцію аудиторії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття корпусне перекладознавство вже має певну історію дефінування. Так, зокрема, С. В. Засекін вважає дослідження корпусу текстів в перекладознавстві важливим внеском до прикладного перекладознавства та психолінгвістики й окреслює можливі «зони перетину» цих галузей науки. У дисертаційній праці «Психолінгвальні закономірності відтворення художнього тексту в перекладі (на матеріалі англійської та української мов)», автор поєднує когнітивні механізми, сприйняття та інтерпретації художнього змісту й експресії на основі корпусних даних (Засекін, 2020).

Постулат про формування процесу перекладу в корпусній та прикладній лінгвістиці впродовж декількох декад домінує в переважній більшості корпусно-перекладознавчих досліджень (М. Фарахані, В. Дастджерді, А. Хассельгрєн, М. Бейкер, С. Халверсон, С. Хансен, С. Нойман, Е. Штайнер). Науковці широко використовують інструменти корпусної лінгвістики в різних типах перекладацького дискурсу. Уявлення про корпусне перекладознавство відповідно до М. О. Лефер та Н. Грабар (Lefer, Grabar, 2015, pp. 187–208), з'явилося після проведеного міжжанрового дослідження використання та перекладу оціночної префіксації на основі корпусу текстів. Науковці, схарактеризували поняття «корпусний аналіз в перекладі» як корпусне й перекладознавче утворення (Lefer, Grabar, 2015, p. 202). Суголосно з цією тезою Мехрдад Вашегані Фарахані і Хоссейн Вахід Дастджерді трактують етапність трансферу перекладацьких процесів, стратегій й корпусних даних в корпусне перекладознавство, як шлях до виявлення впливу корпусного підходу на розуміння перекладацьких рішень (Farahani, Dastjerdi, 2021, pp. 215–223).

Актуальність пропонованої теми дослідження зумовлена з одного боку постійним інтересом лінгвістів до ключових аспектів перекладознавства, оскільки переклад в сучасному світі відіграє важливу роль у міжнародній комунікації, бізнесі, наукових дослідженнях та інших сферах. Зростання глобалізації і міжнародних зав'язків призводить до збільшення

потреби в якісному та ефективному перекладі між мовами. Корпусно-прикладне перекладознавство, зосереджуючись на застосуванні корпусних даних та інформаційних технологій, відповідає цим вимогам і є актуальною галуззю прикладної лінгвістики. З іншого боку, актуальність дослідження полягає в тому, що розуміння корпусно-прикладного перекладознавства з гносеологічного ракурсу дозволяє глибше проаналізувати процеси перекладу, зв'язок між мовою і пізнанням, роль інформації та знань у перекладацькій діяльності. Це відкриває нові можливості для вивчення перекладознавства як наукової дисципліни і сприяє розширенню теоретичних та методологічних підходів до дослідження перекладу.

Об'єктом дослідження є корпусно-прикладне перекладознавство.

Предметом дослідження є сама галузь корпусно-прикладного перекладознавства, її концептуальні основи, методи та підходи, а також корпусні дані, які використовуються у перекладацькій практиці та інформаційні технології, які забезпечують доступ до цих даних та їх аналіз.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі гносеологічних реалій корпусно-прикладного перекладознавства.

Основні **завдання** дослідження передбачають: виявлення і опис концептуальних основ корпусно-прикладного перекладознавства; розгляд його методології та підходів; теоретичний аналіз корпусних даних у контексті перекладознавства та дослідження впливу інформаційних технологій на розвиток цієї галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. На противагу традиційній парадигмі прикладної лінгвістики, поширеній до 2010-го року минулого десятиліття, відповідно до якої практичне розв'язання питань, які пов'язані з вивченням мови (Ковалів 2007: 270), а укладання словників, розробка алфавітів і систем письма (Васенко 2014: 228) й використання соціолінгвістичних методів та підходів, когнітивного аналізу, проведення лексико-семантичного дослідження, переклад з однієї мови на іншу як фреймову модель вивчення іноземної мови, сучасні дані прикладного мовознавства засвідчують, що засоби аналізу елементів мови за допомогою корпусного аналізу, комп'ютерних програм для машинного перекладу, розпізнавання та синтезу мови, автоматичного аналізу тексту, пошуку інформації, аналізу соціальних мереж, корпусних психолінгвістичних експериментів, аудіо та відео аналізу допомагає науковцям в галузі сучасної прикладної лінгвістики виявляти та розв'язувати мовні проблеми

й виклики. Ці нові засоби аналізу дозволяють досліджувати мову у більш широкому спектрі контекстів та зосереджуватися на конкретних аспектах мовлення, що є важливими для практичного застосування. Зокрема, корпусний аналіз призначений для вивчення мови на основі великих обсягів текстових даних, що уможливує аналіз мовних закономірностей, виявлення структурних та лексико-семантичних відношень між словами та фразами, а також дослідження мовної варіативності (Zufferey, Degand, 2017, pp. 399–422). У праці С. Цуфрі і Л. Деганда «Анотування значення мовних засобів зв'язку у багатомовних корпусах текстів» ("Annotating the Meaning of Discourse Connectives in Multilingual Corpora") представлено мовні технології, які надають нові можливості для автоматичного аналізу та обробки мови. Результати праці засвідчили, що більшість систем машинного перекладу вирішують практичні завдання, пов'язані з обробкою мови, швидше та ефективніше. Однак таке дослідження – не зовсім типове, оскільки до поля зору вчених-філологів потрапляють розбіжності між мовою-джерелом і цільовою мовою. Тому й виникає необхідність в залученні експериментальних методів, які передбачають збір емпіричних даних про мовні явища, що сприяють виявленню мовних тенденцій, оцінці мовних продуктів й розпізнаванню мови та її синтезу мовними технологіями. Більша поширеність експериментальних методів в прикладній лінгвістиці зумовлює домінуючий корпусно-прикладний підхід, який слугує методом для підтвердження або спростування гіпотез, а також для розробки та вдосконалення мовних програм та інструментів.

Окремі теорії перекладу Олександра Білоуса, такі як, теорія військового перекладу, юридичного, економічного, медичного, технічного перекладу (Білоус 2013: 200) суттєво вплинули на *корпусно-прикладні студії*.

У рамках загальної та часткової теорій перекладу представники сучасної прикладної лінгвістики досліджують переклад аудіо- та відео повідомлень. І якщо аналіз невербальних аспектів комунікації, таких як міміка, жести, тон голосу виявляється недостатнім, то науковці залучають інструменти корпусної лінгвістики. По-перше, це важливо для розуміння мовних виразів, контекстуального значення та впливу невербальних елементів на мовлення; по-друге, високотехнологічні інструментарії програмного забезпечення дозволяють навіть у межах імплементації аудіо- чи відео повідомлення в корпусі текстів розпізнавати мовлення, автоматично перекладати

текст, генерувати мовлення та виконувати інші завдання, пов'язані з мовою. Такі дослідження в прикладній лінгвістиці розширюють можливості аналізу та обробки мовних даних.

Одним із варіантів виходу прикладної лінгвістики на новий горизонт є подібності й розбіжності між прикладною лінгвістикою і перекладознавством, що впливають на різні аспекти мови і мовлення. Прикладна лінгвістика фокусується на дослідженні та використанні мови в практичних цілях. Прикметною рисою цієї галузі є розробка мовних програм, аналіз мовної поведінки, вивчення мовних варіантів та соціокультурних аспектів мови. Відомо, що дані прикладної лінгвістики застосовують для вирішення конкретних мовних проблем з метою покращення комунікації. З іншого боку, перекладознавство, інтегральним компонентом якого є цілеспрямоване вивчення та розуміння процесу перекладу, а також розробка методів та стратегій для передачі лексико-семантичних полів та інформації з однієї мови на іншу. Про значущість перекладознавства свідчать лінгвістичні, культурні та прагматичні аспекти перекладу, зосередження на використанні мови задля передачі змісту та забезпечення ефективної комунікації між мовними спільнотами.

В той же час, варто відзначити, що прикладна лінгвістика та перекладознавство також можуть перетинатись та взаємодіяти між собою. Прикладна лінгвістика надає теоретичну основу та методологію для дослідження перекладу, а перекладознавство використовує підходи та інструменти прикладної лінгвістики для поліпшення процесу перекладу та розуміння міжкультурної комунікації. Прикладна лінгвістика сприяє вдосконаленню перекладацьких стратегій та методик, а також розробці нових інструментів та технологій, що полегшують переклад та забезпечують більш точну передачу змісту. Взаємодія між прикладною лінгвістикою та перекладознавством сприяє розвитку обох галузей науки, розширюючи таким чином наше розуміння мови, комунікації та міжкультурного обміну інформацією.

Переклад часто є формальною основою для аналізу мовленнєвого дискурсу. Тому міждисциплінарність теорії перекладу, що так чи інакше спрямована на вивчення організації, структури та перекладу мовленнєвих одиниць у різних контекстах, пояснює зміст, інтерпретацію та комунікативні цілі мовлення в кожному конкретному випадку. Аналіз мовленнєвого дискурсу є важливим для розуміння способів впливу мови на соціальні відносини та конструювання знань в галузі перекладознавства.

Серед найбільш знаних ґрунтовних сучасних досліджень у галузі перекладознавства й прикладної лінгвістики відзначаємо працю Л. Венуті «Переосмислення процесу перекладу: дискурс, суб'єктивність, ідеологія» ("Rethinking translation: discourse, subjectivity, ideology") (Venuti, 2019, p. 235), в якій прослідковується нерозривний зв'язок між мовною взаємодією та теперішніми перекладацькими тенденціями. Нероздільний зв'язок мовної взаємодії в онлайн-середовищі з мовними засобами та стратегіями, які використовуються в перекладі повідомлень з інтернет-ресурсів, соціальних груп, що загалом формують комунікативну ідентичність учасників та новий погляд на прикладну лінгвістику, простежується у науковій праці Н. Шимора «Переклад: універсалії чи пізнання. Перспектива використання. Мета дослідження» ("Translation: universals or cognition?: A usage-based perspective. Target") (Szymor, 2018, pp. 53–86). З поширенням інтернету та соціальних мереж з'явилися нові форми мовної взаємодії. Прикладна лінгвістика досліджує, як мова використовується в онлайн-середовищах, які впливи мають соціальні мережі на комунікацію та як аналізувати і враховувати особливості такої мовної взаємодії в перекладі.

До слова, впровадження нових засобів аналізу в прикладну лінгвістику відкриває інноваційні простори для дослідження мови в різних контекстах та сприяє розвитку практичних рішень у багатьох галузях, включаючи машинний переклад, мовні технології, комп'ютерні програми та інструменти на основі корпусних даних.

Саме трансфер інформаційних технологій в перекладознавство зумовлює потребу в тлумаченні поняття лінгвістичної закономірності під кутом зору синергетичного та «інформаційно-довідкового» (Лук'янець 2012: 127) напрямків у рамках корпусних досліджень. Стратегії пошуку, методи, прийоми, й процедури тяжіють до прикладних наукових галузей, які використовуються в практичних і науково-технічних експериментах, закладають підвалини нових знань у всіх сферах перекладознавства і інформаційних технологій. Проникнення корпусних студій в різноманітні поняттєві структури прикладної лінгвістики зумовлюють формування корпусно-категоріальних кластерів із перекладацькими компонентами, серед яких виділяємо галузь корпусно-прикладного перекладознавства.

Корпусно-прикладне перекладознавство є окремою галуззю прикладної лінгвістики, яка поєднує методи та підходи корпусного аналізу з вивченням основних доктрин перекладу. Вона

фокусується на застосуванні корпусних даних та інформаційних технологій у перекладознавчих студіях та перекладацькій практиці.

Основна **мета** корпусно-прикладного перекладознавства полягає в розумінні перекладацьких явищ на основі даних, зібраних з різних корпусів текстів. Корпусні дані в контексті перекладознавства представляють собою великі колекції текстів, які дозволяють перекладачам та дослідникам аналізувати переклади з доповідей, експертних висновків, рекомендацій та резолюцій, міжнародних документів, проєктів, розпоряджень, статутів, законів, а також, художніх, розмовних, конфесійних, наукових, публіцистичних та офіційно-ділових текстів.

У нашій науковій розвідці генеза поняття «корпусно-прикладне перекладознавство» реалізовано на базі інфологічної моделі і систематизовано в Рисунку 1.

Основні **корпусно-прикладні аспекти перекладознавства** включають: точність передачі лексичного значення (синонімів, антонімів та інших семантичних відношень) у корпусі текстів цільової мови; стилістичні особливості, такі як художній, розмовний, конфесійний, науковий, публіцистичний, офіційно-діловий стиль у корпусі текстів вхідної мови; правильне використання граматичних структур у перекладацькому корпусі текстів; зосередження уваги на фонетичних та фонологічних особливостях мови (звуки, ритми, інтонація) в мові-джерелі і мові-реципієнті; врахування прагматичних аспектів комунікації (інтенції, контексту, культурних особливостей) в корпусі текстів; пошук відповідних еквівалентів (виразів, лексем, словосполучень) та відтворення змістовних і стилістичних особливостей лексичних засобів у контексті корпусного перекладу; адекватне відтворення синтаксичної структури речень та їх логічної послідовності, яке допомагає забезпечити зрозумілість і тотожність перекладу в базовій та перекладній мові; забезпечення точності та консистентності термінологічного перекладу.

У корпусно-прикладному перекладознавстві використовуються такі **підходи**, як:

Корпусний аналіз базової мови є методологічним підходом, що використовує корпусні дані для дослідження та аналізу базової мови (вхідної мови), з якої здійснюється переклад. Серед ідентифікувальних критеріїв базової мови вирізняється переклад різноманітних аспектів мови, таких як лексика, граматики, стилістика, фразеологія. Корпусний аналіз базової мови передбачає використання спеціалізованих корпусів, які є великими колекціями текстів, зібраних з різних джерел. Ці корпуси

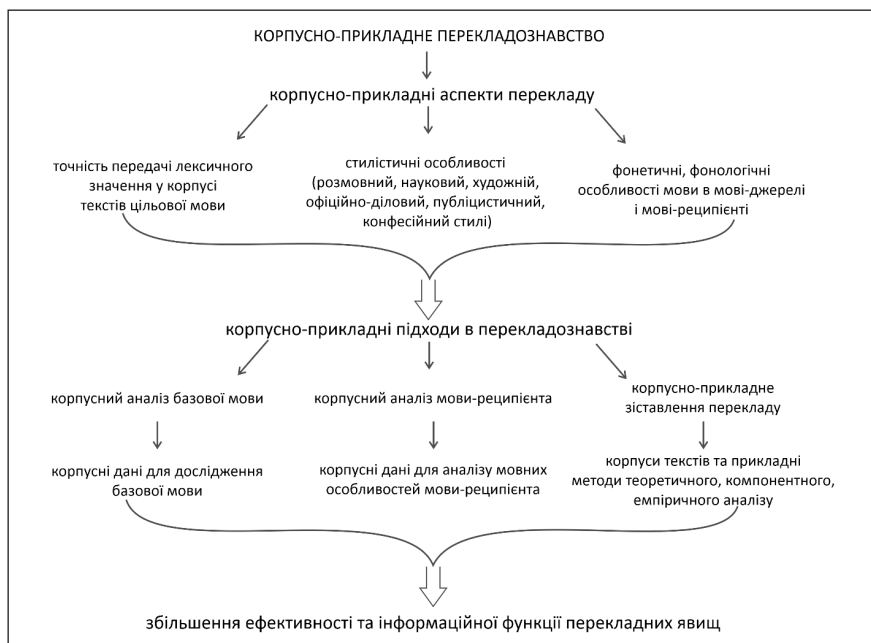

Рис. 1. Проектування інфологічної моделі корпусно-прикладного перекладознавства

включають текстові матеріали, що охоплюють різноманітні жанри, стилі, тематики та комунікативні ситуації. Різновиди текстового матеріалу відрізняються тим, що вони зібрані з різних джерел, таких як літературні тексти, періодичні видання, веб-сторінки, розмовно-побутові тексти та інші джерела мовленнєвої практики. Аналізуючи дані з корпусу текстів базової мови, дослідники можуть виявляти типові й безпрецедентні патерни й тенденції в мовному вживанні слів та словосполучень, формувати лексико-граматичні шаблони, вивчати стилістичні відмінності, розвивати моделі мовного функціонування, розробляти точні та вдалі перекладацькі стратегії, які дають змогу приймати ефективні перекладацькі рішення. Корпусний аналіз базової мови є цінним інструментом у перекладознавстві, оскільки дозволяє здійснювати детальний аналіз мовних особливостей та вживання мовних одиниць у вхідній мові.

Застосування корпусного аналізу базової мови в прикладній лінгвістиці та перекладознавстві дозволяє отримати об'єктивні дані про формування мовленнєвої компетентності, а не лише релятивні оцінки та уявлення про мовленнєву діяльність.

Корпусний аналіз мови-реципієнта є методологічним підходом, який використовує корпусні дані для вивчення та аналізу мовних особливостей мови-реципієнта (цільової мови або мови, якою перекладають). Корпусний аналіз мови-реципієнта дозволяє вивчати різні лінгвістичні аспекти мови, такі як естетичні, психологічні, культурні, стилістичні, прагматичні, лексичні

реалії перекладу, які характерні для приймаючої мови. Множинність вибору корпусу даних розширює можливості перекладачів. Як наслідок такої множинності в корпусно-прикладних лінгвістичних студіях, дослідники отримують велику кількість патернів та прикладних даних для аналізу. Корпусний аналіз мови-реципієнта допомагає перекладачам та дослідникам краще розуміти та враховувати мовні відмінності між вихідною та приймаючою мовами, що є важливим фактором для забезпечення точного та адекватного перекладу. У рамках корпусного аналізу мови-реципієнта ми уможливуємо виявлення характерних помилок або труднощів, з якими зіштовхуються перекладачі в процесі перекладу вхідного тексту. Онтологія корпусного аналізу мови-реципієнта – теоретична й концептуальна, яка має на меті систематизувати культурні, соціальні, стилістичні преференції та інші контекстуальні фактори впливу на сприйняття та розуміння перекладу. Відповідно до корпусно-прикладного підходу, корпусний аналіз мови-реципієнта ми розглядаємо як виконання певних завдань, які пов'язані з виявленням та аналізом лексичних особливостей, які відрізняють мову-реципієнта від вхідної мови. Розширення розуміння корпусного аналізу мови-реципієнта **як корпусно-інтегрованого перекладознавчого конструкту**, передбачає не лише представлення патернів мовлення у мові-реципієнта, але і виокремлення нових виразів, фразеологізмів, мовних конструкцій та інших мовних засобів, які втілюють парадигму сучасного корпусно-прикладного перекладознавства.

Корпусно-прикладне зіставлення перекладу – методологічний підхід, який базується на використанні корпусів текстів та прикладних методів теоретичного, компонентного й емпіричного аналізу, для порівняння загальнонаукових та спеціальних конотативних і денотативних значень лексичних одиниць двома і більше мовами.

Гносеологічна функція корпусно-прикладного зіставлення перекладу виражається в тому, що вона вивчає різні варіанти перекладу паралельних текстів у базовій мові та мові-реципієнті, виявляє типові помилки та знаходить оптимальні перекладацькі рішення.

Суттєвою ознакою корпусно-прикладного зіставлення перекладу вважаємо його орієнтацію на конкретні тексти та квантифікаційні дані, зібрані у корпусі текстів. Такий підхід також зорієнтований на інтеракцію репрезентативного набору даних в царині корпусного перекладознавства. Зважаючи на те, що поняття корпусно-прикладного зіставлення перекладу є продуктом корпусно-прикладного перекладознавства, відображення проблематики перекладознавства в прикладній лінгвістиці поєднує лінгвальні та екстралінгвальні ознаки й інструменти та моделі для екстрагування і обробки даних з корпусу текстів. Отож, корпусно-прикладний підхід до зіставлення перекладу апелює до автоматичних алгоритмів знаходження паралельних сегментів, визначення лексичних, граматичних та

стилістичних особливостей, аналізу частотності та вживання певних лексичних одиниць. Застосування таких методів дозволяє зробити процес аналізу лінгвально-сконструйованим та систематичним. Одним з ключових аспектів корпусно-прикладного зіставлення перекладу є залучення перекладачів та лінгвістів до процесу аналізу та інтерпретації отриманих даних. Їхні знання та експертна оцінка є своєрідним типом прагматичної взаємодії, під час якої актуальним залишається виявлення мовних феноменів та контекстуальних особливостей перекладу. Комбінація репрезентативних даних з корпусу текстів й об'єктивної експертної оцінки сприяє більш глибокому розумінню процесу перекладу та покращенню якості перекладних продуктів.

Вплив корпусно-прикладного перекладознавства на прикладну та корпусну лінгвістику, а також перекладознавство класифіковано в Рисунок 2.

Таким чином, кореляція прикладної і корпусної лінгвістики та перекладознавства як логічних конструктів інформаційної бази даних продукує новітню корпусно-прикладну інфологічну модель перекладознавства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Детальний розгляд корпусно-прикладного перекладознавства дає підстави для висновку, що нова галузь прикладної лінгвістики відкриває ширші можливості для дослідження та практичного застосування перекладу.

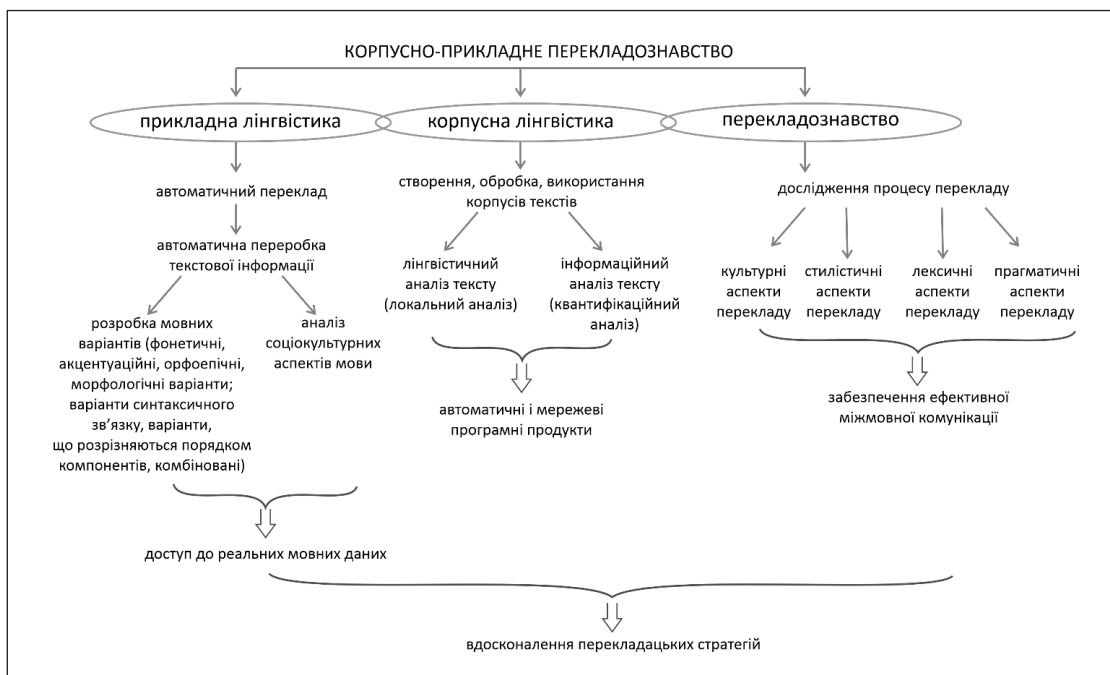

Рис. 2. Функціональні залежності відношень прикладна лінгвістика, корпусна лінгвістика, перекладознавство

Використання корпусних даних дозволяє збільшити ефективність й інформаційну функцію перекладних явищ, що слугує поштовхом до встановлення нових лексико-семантичних зв'язків між базовою мовою та мовою-реципієнтом. Це дозволяє перекладачам та дослідникам мати доступ до великого спектру даних й реально оцінювати ефективність різних перекладацьких рішень. Використання автоматичних алгоритмів та комп'ютерних програм допомагає ефективно виконувати завдання зіставлення, аналізу частотності, лексико-

семантичного і граматичного аналізу корпусних даних, які сприяють розвитку міжкультурної комунікації. Незаперечним є той факт, що корпусно-прикладне перекладознавство є важливим напрямом в сучасній лінгвістиці та перекладознавстві. Подальші дослідження у галузі корпусно-прикладного перекладознавства передбачають розвиток корпусних ресурсів й заглиблення в проблематику відтворення перекладу засобами корпусного і когнітивний аналізу, машинного навчання та статистичної обробки мовних даних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
2. Засекін С. В. Психолінгвальні закономірності відтворення художнього тексту в перекладі (на матеріалі англійської та української мов). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки МОН України. Луцьк, 2020.
3. Ковалів Ю. І. Прикладна лінгвістика. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М–Я. С. 270.
4. Лук'янець Г. Г. Основні напрямки сучасних корпусних досліджень мови та перспективи їх подальшого розвитку. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2012. № 44. С. 127–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2012_44_22
5. Farahani M. V., Dastjerdi H. V. Corpora and Translation Studies: Implications and Applications. *Journal of Language and Translation*. 2021. Vol. 11 (3). P. 215–223.
6. Lefer M.-A., Grabar N. Super-Creative and over-Bureaucratic: A Cross-Genre Corpus-Based Study on the Use and Translation of Evaluative Prefixation in TED Talks and EU Parliamentary Debates. *Across Languages and Cultures*. 2015. 16 (2). P. 187–208.
7. Szymor N. Translation: universals or cognition?: A usage-based perspective. Target. *International Journal of Translation Studies*. 2018. Vol. 30 (1). P. 53–86.
8. Venuti L. Rethinking translation: discourse, subjectivity, ideology. New York : Routledge, 2019. 235 p.
9. Zufferey S., Degand L. Annotating the Meaning of Discourse Connectives in Multilingual Corpora. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*. 2017. 13 (2). P. 399–422.

REFERENCES

1. Bilous, O. M. (2013). Theory and technology of translation. Course of lectures: revised and supplemented. Study guide for students of translation departments. RVV KDPU named after V. Vinnichenko. [in Ukrainian]
2. Farahani, M. F., and Dastjerdi, H. V. (2021). Corpora and Translation Studies: Implications and Applications. *Journal of Language and Translation*, 11 (3), 215–223.
3. Kovaliv, Yu. I. (2007). Applied Linguistics. Literary encyclopedia: in 2 volumes Kyiv : VC "Akademiya", (2) M – Ya, 270.
4. Lefer, M.-A., and Grabar, N. (2015). Super-Creative and over-Bureaucratic: A Cross-Genre Corpus-Based Study on the Use and Translation of Evaluative Prefixation in TED Talks and EU Parliamentary Debates. *Across Languages and Cultures*, 16 (2), 187–208.
5. Lukyanets, H. H. (2012) The main directions of modern language corpus studies and prospects for their further development. *Scientific works of the National University of Food Technologies*, (44), 127–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2012_44_22
6. Szymor, N. (2018). Translation: universals or cognition?: A usage-based perspective. Target. *International Journal of Translation Studies*, 30 (1), 53–86.
7. Venuti, L. (2019). Rethinking translation: discourse, subjectivity, ideology. New York : Routledge, 2019. 235 p.
8. Zasekin, S. V. (2020). Psycholinguistic regularities of the reproduction of artistic text in translation (on the material of English and Ukrainian languages). East European National University named after Lesya Ukrainka, Ministry of Education and Science of Ukraine. Lutsk.
9. Zufferey, S., and Degand, L. (2017). Annotating the Meaning of Discourse Connectives in Multilingual Corpora. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*, 13 (2), 399–422.

CORPUS-APPLIED TRANSLATION STUDIES AS A BRANCH OF APPLIED LINGUISTICS: A GNOSIOLOGICAL PERSPECTIVE

Demyanchuk Yuliya Ihorivna

Candidate of Economic Sciences,

Lecturer at the Foreign Languages and Translation Studies Department

Lviv State University of Life Safety

35, Kleparivska str., Lviv, Ukraine

This paper presents a thematic research of corpus-applied translation studies as a phenomenon of interdisciplinary nature. The main statement is that the corpus-applied translation studies combines methods and approaches of corpus analysis with the study of fundamental principles of translation, systematizing the regularities of its linguistic, lexical-semantic, stylistic, socio-cultural, and pragmatic manifestations in the corpus of texts. The aim of the investigation was to examine the corpus-applied translation studies in the humanitarian studies and to clarify the key aspects and approaches of corpus-applied translation studies, such as corpus analysis of the source language, corpus analysis of the target language, corpus-contrastive translation studies, and corpus-based translation equivalence. The article explores the gnosiological aspect of corpus-applied translation studies, embodied in the concepts of applied and corpus linguistics within the field of translation studies. The integration of translation based on corpus data is fundamentally new interdisciplinary approach of interpreting translation decisions and understanding translation as a cognitive process. The proposed understanding of corpus-applied translation studies in this scientific paper surpasses corpus-linguistic correlation and linguistic-informative marking, allowing for its interpretation as a means and result of comprehensive translation research. The analysis of corpus-applied definition of translation in the corpus of texts demonstrates the potential for covering a wide range of empirical material within the proposed framework. The results of the theoretical analysis enable a transition from simple corpus-based analysis of linguistic regularities to a comprehensive study of translation phenomena, their contextual and cognitive nature. The research uncover additional possibilities for the use of corpus data in the study of language, culture, and communication, as well as contributes the improvement of translation studies curricula and the development of translation competencies among future translators. The presented understanding of the new field of corpus-applied translation studies in this scientific research makes an important contribution to corpus linguistics, translation studies, applied linguistics, information technologies, computer lexicography, intercultural communication, and translation practice, enriching the terminology of translation studies in general.

Keywords: *corpus-applied translation studies, applied linguistics, corpus linguistics, corpus data, translation strategies, machine translation.*